

Վահան Թորոսեանց

Հրդեհ

Երկրորդ պատկեր

Տեսարանը ներկայացնում է փողոց, որը կտրված է բարիկադով՝ կառուցված արկղներից, տակառներից, բարձներից, կոտրտված մահճակալի կտորներից և փայտերից: Բարիկադի ետևը կանգնած են Անդրեյը, Վասիլին և ուրիշ զինված բանվորներ: Ծխում են: Մի պատանի վազելով մտնում է՝ կոնատակին թռուցիկներով, մի քանի հատ նետում է. «Կեցցե՛ հեղափոխությունը» աղաղակում է, ցատկում է բարիկադի վրա, անցնում է մյուս կողմը և աղաղակելով կորչում:

ՎԱՍԻԼԻ. (Կարդում է թռուցիկը) Ամբողջ իշխանությունը բանվորների և զինվորների Խորհուրդներին հաշտություն, հաց և հող: Կեցցե՛ Խորհուրդների իշխանությունը:

ԱՆԴՐԵՅ. Հրացանաձգությունը մոտենում է, կարող են այս կողմը թեքվել:

Ա. ԲԱՆՎՈՐ. Եթե փախչում են, ուրիշ ելք չունեն, անպայման պետք է անցնեն այս փողոցով:

Բ. ԲԱՆՎՈՐ. Մի 100 հոգու պետք է գետին փռել:

ԱՆԴՐԵՅ. Փախչելիս կարող են անգեն լինել:

ՎԱՍԻԼԻ. Եթե անգեն լինեն, չարժեն ոչ մի կրակ բաց անել. թող անցնեն, կորչեն գնան:

Բ. ԲԱՆՎՈՐ. Կգինվեն մի ուրիշ կետում: Պետք է գետին փռել ինչքան կարելի է: Ո՛ւյ, էդ սրիկաները:

ՎԱՍԻԼԻ. (Ձեռքը դնելով Բ. բանվորի վրա) Ո՛չ, ընկեր, կարիք չկա կրակել անգնն մարդկանց վրա: Բայց միայն մի բան՝ պետք է գերի բռնել և առանձնացնել:

ԱՆԴՐԵՅ. Դիմացից մարդ է գալիս, զգույշ, ընկերներ:

Ա. ԲԱՆՎՈՐ. (Հրացանը շխկացնելով) Ընկե՛ր, տվե՛ք երեկոյան պարուր:

ԴՐՍԻՅ ՁԱՅՆԸ. Էնգելս:

Ա. ԲԱՆՎՈՐ.- Անցե՛ք:

ՁԱՅՆԸ ԴՐՍԻՅ. Անցնել չեմ ուզում, կազակները կարող են այս ուղղությամբ գալ, պետք է լինել պոստերի վրա և արթուն: Ես եկել եմ ձեզ լուր տալու:

ԱՆԴՐԵՅ. Պատրաստ ենք:

ՎԱՍԻԼԻ. Անդրյուշա, շատ ենք քիչ, կարող են ճեղքել գիծը:

Բ. ԲԱՆՎՈՐ. Բայց միայն մեր դիակների վրայով:

ՎԱՍԻԼԻ. Ամեն մեկս պատրաստ ենք մեռնելու, բայց կարևորն այն է, որ չթողնենք գիծը ճեղքեն: (Մտնում է մի գինված բանվոր, ուրախ և բարձր տրամադրությամբ, խոսում է ջղային արագությամբ:)

ՄՏՆՈՂԸ. Արդարադատության մինիստրի օգնականը և դավանությանց գործերի մինիստրն արդեն ձերբակալված են, ընկերներ, նրանք արդեն տարված են նկուղը: Հեղափոխական գնդերը ցրված են քաղաքի գանազան կողմերը. մի գունդը մնաց հեռախոսի կայարանը գրավելու, մյուս գունդը արշավեց դեպի հեռագրատունը, իսկ երրորդ գունդը պաշարել է արդեն պետական բանկը: Փաստորեն իշխանությունը մեր ձեռքն է: Յունկերները աշխատեցին քանդել Նևայի կամուրջը, որպեսզի Վիբորգսկի թաղամասի բանվորներին ու

գինվորներին արգելեն միանալ Խորհրդային իշխանության, բայց ոչինչ չհաջողվեց նրանց. Կրոնշտադտի նավաստիներն սկսեցին շինել կամուրջը:

ՎԱՍԻԼԻ. Ի՞նչ վիճակում է Սմոլնին:

ՄՏՆՈՂԸ. Սմոլնին ամբողջ կացության տերն է, Ռազմահեղափոխական Կոմիտեն գործում է ամենայն համերաշխությամբ: Բայց, ընկերներ, նահանջող յունկերները կարող են այս ուղղությամբ գալ, պետք է պատրաստվել:

ՎԱՍԻԼԻ. Իմացել ենք: Եթե գնում եք, ընկեր, լուր տվեք, որ օգնական ուժեր գան այստեղ, հարկավոր է այս գիծը բռնել, մենք չպետք է թողնենք, որ յունկերները այս գծից դենը անցկենան:

ՄՏՆՈՂԸ. Շատ բարի: (Մնում է:)

ԱՆԴՐԵՅ. Գործը լավ է գնում, Վասիլի, աշխարհի բախտն է վճռվում:

Բ. ԲԱՆՎՈՐ. (Բղավում է բարիկադի վրայից) Ովքե՞ր եք:

ԴՐՍԻՑ. Կանայք ենք, ուզում ենք տուն գնալ:

Մտնում են երեք կին:

ԱՆԴՐԵՅ. Ուղիղ գնացեք, զգույշ եղեք կամուրջն անցնելիս. ձայն տվեք նախքան անցնելը. մի վախենաք, մերոնք են:

ԿԱՆԱՆՑԻՑ ՄԵԿԸ. Շնորհակալ ենք, բայց ովքե՞ս են ձերոնք. ի՞նչ ասենք, որ կարողանանք անցնել կամուրջը:

ԱՆԴՐԵՅ. Ձայն տվեք և անցեք, ոչինչ չեն ասի:

ՎԱՍԻԼԻ. Հեղափոխական բանվորներ են, քաղաքացուհի, մի վախենաք, դուք անգեն եք, ձեզ ոչինչ չեն անի:

ԿԱՆԱՆՑԻՑ ՄԵԿԸ. Մենք միայն ցանկանում ենք տուն հասնել: Ուրիշ ոչինչ:

ՎԱՍԻԼԻ. Կհասնեք անվնաս, միայն ճանապարհին չխառնվեք
խոսակցությունների:

Կանայք գնում են:

Ա. ԲԱՆՎՈՐ. (Բարիկադի վրայից դիտելով) Կարծես դիմացի փողոցից մարդիկ
են անցնում: Կասկածելի մարդիկ են, արագ-արագ փախչում են:

Բոլորն էլ սկսում են ուշի-ուշով դիտել:

Բ. ԲԱՆՎՈՐ. Յունկերներ են: (Հրացանով անմիջապես նշան է բռնում:)

ԱՆԴՐԵՅ. Զինված յունկերներ են փախչում, պետք է կրակել: Բոլորը միասին
սկսում են կրակել:

ՎԱՍԻԼԻ. Չպետք է թողնել, որ նրանք թեքվեն այն կողմը, կարող են նրանք մեծ
շփոթության մեջ գցել մեր ընկերներին, մերոնք չէին հաշվում, որ այդ ուղղությամբ
կարող են սրիկաները անցնել:

Կրակում են:

Բ. ԲԱՆՎՈՐ. Ա՛յ, ես ձեր... (Կրակում է:)

ԱՆԴՐԵՅ. Արդեն ետ են դառնում դեպի հին դիրքերը: Կրակեցե՛ք:

ՎԱՍԻԼԻ. Նրանք մերոնց կրակին հանդիպեցին. կարող են այս կողմը թեքվել
հիմա:

ԱՆԴՐԵՅ. Ոչ, գնում են դեպի հին դիրքերը:

Ա. ԲԱՆՎՈՐ. (Ցատկելով բարիկադի վրա) Ոչ ոք չկա, իզուր մի կրակեք:

Դադարեցնում են կրակը:

ԴՐՍԻՑ. (Հաստ և խոպոտ ձայն) Վերջին թուցիկը...

ՎԱՍԻԼԻ. (Ա. բանվորին) Մի հատ վերցրու, շո'տ արա:

Ա. ԲԱՆՎՈՐ. Այս կողմն են գալիս:

ԱՆԴՐԵՅ. Ուրիշ ուղղություն չունի, այս կետից է անցնելու:

Մտնում է մի ծերունի և երկու թռուցիկ է նետում:

ԾԵՐՈՒՆԻ ԶԻՆՎՈՐ. Բարե՛, ընկերներ:

ՎԱՍԻԼԻ. Հը՞, ինչպե՞ս է դրությունը առհասարակ քաղաքում:

ԾԵՐՈՒՆԻ ԶԻՆՎՈՐ. Շատ լավ:

ՎԱՍԻԼԻ. Ի՞նչ է այդ, ընկեր, քո թևից արյուն է կաթում:

ԾԵՐՈՒՆԻ ԶԻՆՎՈՐ. Ոչինչ. Ժամանակավոր կառավարության տապալման առաջին թռուցիկն են ցրում:

ԱՆԴՐԵՅ. Բայց ի՞նչ է պատահել, արյուն է կաթում, կարող ես ուժասպառ լինել: Պետք է կապել:

ԾԵՐՈՒՆԻ ԶԻՆՎՈՐ. Կրակեցին մի լուսամուտից:

Ա. ԲԱՆՎՈՐ. (Թաշկինակով կապում է) Վերքն աննշան է, բայց ցուրտ է, լավ չէ, կապած պահիր: (Ծերունի գինվորը կտրում է բարիկադը և անցնում, դրսից լսվում է նրա ձայնը:)

ԱՆԴՐԵՅ. (Կարդում է թռուցիկը:)

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ՔԱՂԱՔԱՑԻՆԵՐԻՆ

Ժամանակավոր կառավարությունը տապալվել է: Պետական իշխանությունն անցավ Պետրոգրադի Բանվորական և Զինվորական Պատգամավորների Խորհրդի օրգան Ռազմահեղափոխական Կոմիտեի ձեռքը, որը Պետրոգրադի պրոլետարիատի և քաղաքապահ զորքի գլուխն է կանգնած: Այն գործը, որի

համար կովում էր ժողովուրդը դեմոկրատական հաշտության անհապաղ առաջարկ, հողի կալվածատիրական սեփականության վերացում, բանվորական վերահսկողություն ինդուստրիայի վրա, ստեղծումն Խորհրդային իշխանության այդ բոլորը ապահովված են:

Կեցցե՛ բանվորական, գինվորական և գյուղացիական հեղափոխությունը:

Պետրոգրադի Բանվորական և Զինվորական

Պատգամավորական Խորհրդին կից

ՌԱԶՄԱՀԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

Բ. ԲԱՆՎՈՐ. Ա՛յ, ես նրանց... (Օդում կրակում է ոգևորությունից:)

ՎԱՍԻԼԻ. (Լուրջ, հանգիստ և ծանր տոնով) Ընկերներ՛ր, իշխանությունը անցել է Խորհուրդների ձեռքը, իշխանությունը անցել է բանվորներին, գինվորներին, նավաստիներին և չքավոր գյուղացիներին: Սկսվում է աշխարհում նոր պատմություն, նորագույն պայքարի պատմություն՝ սոցիալիզմ կառուցելու պատմություն:

Բ. ԲԱՆՎՈՐ. Ա՛յ, ես նրանց... Պրոլետարիատի դիկտատուրայով մենք կստեղծենք համաշխարհային հեղափոխության բոլոր նախապայմանները և կկառուցենք սոցիալիզմ: Մի՛ մտածիր դրա մասին, պապաշա:

ԱՆԴՐԵՅ. (Ընդոստ ցատկելով բարիկադի վրա՝ ուշի-ուշով դիտում է և աղաղակում) Ընկերներ՛ր, թշնամին այս կողմն է խուժում: Դիմադրության վերջին կորովն է պահանջվում բոլոր հեղափոխական գինվորներից (բարիկադի ետևն են շարվում բոլորը, հետզհետե օգնական ուժեր են հասնում): Կրակեցե՛ք թագավորի գեներալների, մինիստրների, կալվածատերերի և բանկիրների լակեյներին: Ահա գալիս է մեզ ստրկացնող շղթան, պետք է կոտրել, փշուր-փշուր անել այդ շղթան, իշխանությունը մեր ձեռքին է, կովենք հանուն բանվորների և գինվորների իշխանության: Կրակեցե՛ք:

Բ. ԲԱՆՎՈՐ, Ա՛յ, ես նրանց... (Կրակում է:)

(Բարիկադի ետևը հավաքվողները սկսում են համագարկը:)

Ա. ԲԱՆՎՈՐ. Գալիս են, շատ են զինված:

Կրակում են:

ՎԱՍԻԼԻ. (Առանց խուճապի մատնվելու) Այս գիծը կարող են կտրել և անցնել միայն ամենավերջինի դիակի վրայից:

ԱՆԴՐԵՅ. Ետ են քաշվում, մի քանիսը ետ վերադարձան:

Բ. ԲԱՆՎՈՐ. Ա՛յ, ես նրանց... (Կրակում է:)

Ա. ԲԱՆՎՈՐ. Համառ կերպով առաջանում են: Կրակեցե՛ք:

ՎԱՍԻԼԻ. Իմ դիրքը բարիկադի վրա է (ցատկում է բարիկադի վրա և սկսում է կրակել): Ով որ կյանքը թանկ է գնահատում, թող չմոտենա երբեք այս գծին: Իշխանությունն արդեն մեր ձեռքին է, և ոչ ոք չի կարող խլել այն մեր ձեռքից, սպասեցեք և տեսեք, թե ինչեր... (Ծերունի Վասիլին վիրավորվում է և ընկնում: Անդրեյը նրան անմիջապես գրկում է, բարիկադի տակ պառկեցնում և սկսում է կրակել: Հանկարծ ներս են խուժում զինված նոր բանվորներ: Ներս վազողները անցնում են բարիկադի տակ և սկսում են կրակել:)

ՎԱՐԱԳՈՒՅՐ